

ประชุมวิชาการคุณธรรมในพื้นที่ทางสังคม: นวัตกรรมส่งเสริมคุณธรรม ๔.๐

วันที่ ๔-๕ กรกฎาคม ๒๕๖๑ เวลา ๐๘.๓๐-๑๕.๓๐ น.

ณ ศูนย์ประชุมวายุภักษ์ โรงแรมเซ็นทรา บาย เซ็นทารา
ศูนย์ราชการและคอนเวนชันเซ็นเตอร์ แจ้งวัฒนะ กรุงเทพฯ
จัดโดย ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน)

๑. หลักการและเหตุผล

เป้าหมายการพัฒนาคนและสังคมในอีก ๒๐ ปีข้างหน้า ตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๗๙) ระบุถึง “การพัฒนาคนให้มีศักยภาพในการพัฒนาประเทศ มีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีทักษะคิดวิเคราะห์ มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีจิตสำนึกที่ดีงาม มีความรับผิดชอบ เพื่อนำไปสู่งานและรายได้ที่สร้างความมั่นคงในชีวิต ครอบครัวมีความอบอุ่น ชุมชนมีความเข้มแข็ง รวมถึงสังคมมีความปรองดอง สามัคคี สามารถผนึกกำลังเพื่อการพัฒนาประเทศต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๖๐)

เป้าหมายการพัฒนาข้างต้นจึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาคน โดยที่แนวทางการพัฒนานั้น ต้องพิจารณาร่วมกับเงื่อนไข และบริบทที่แวดล้อมชีวิตคน ทั้งในตัวของปัจเจก คือช่วงวัยที่แตกต่างกัน ตั้งแต่วัยแรกเกิดและปฐมวัย วัยเรียน วัยทำงาน ผู้สูงวัย และสถาบันทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการดำเนินชีวิต เช่น ครอบครัว สถาบันการศึกษา ชุมชน สังคม

ขณะที่สถานการณ์ที่สังคมไทยกำลังเผชิญอยู่ คือ ประเด็นปัญหาทั้งในเชิงคุณภาพและคุณธรรมของคนทุกช่วงวัย เช่น เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการไม่สมวัย เด็กวัยเรียนมีระดับ IQ EQ ที่ ต่ำกว่าค่ามาตรฐาน วัยแรงงานมีทักษะความรู้ความสามารถไม่ตรงกับความต้องการของผู้ประกอบการ และผู้สูงวัยมีภาวะพึ่งพิงสูง

นอกจากปัจจัยในเชิงปัจเจกแล้ว สังคมไทยในภาพรวม ยังมีปัญหาคุณธรรม จริยธรรม โดยผลสำรวจคุณธรรมของศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) และนิด้าโพลในปี ๒๕๕๙ ระบุถึงการขาดจิตสำนึกสาธารณะ การขาดความรับผิดชอบต่อสังคม การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม ล้มเหลวซื่อสัตย์ การขาดการคิดวิเคราะห์ ซึ่งเป็นรากฐานที่นำไปสู่ปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน ปัญหาการขาดความสามัคคี และความขัดแย้งในสังคม และปัญหาการฟุ้งเฟ้อเกินตัว (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๖๐)

เมื่อพิจารณาข้อมูลอีกด้านหนึ่งในเชิงบวก รายงานสถานการณ์ความตั้งใจทำความดีของคนไทยในปี ๒๕๖๐ ที่จัดทำโดยศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) พบว่าคนในสังคมไทยนั้นมีความตั้งใจทำความดีที่หลากหลายรูปแบบ และเป็นที่น่าสังเกตว่าสัมพันธ์กับช่วงวัย กล่าวคือ ขอบเขตการตั้งปณิธานความดีจะขยายไปสู่การทำความดีเพื่อประโยชน์ส่วนรวมเพิ่มมากขึ้นเมื่อวัยเพิ่มขึ้น โดยมีรายละเอียดดังนี้

วัยเด็ก (๐-๑๐ ปี) การตั้งปณิธานเป็นการก่อรูปและเริ่มต้นทดลองทำความดี มีสถาบันทางสังคม คือ ครอบครัว และโรงเรียนช่วยสนับสนุนหรือสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อให้เกิดการทำความดี เมื่อก้าวสู่วัยรุ่น (๑๑-๒๐ ปี) อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนเริ่มเข้ามามีส่วนสำคัญนำไปสู่การตั้งใจทำความดีในรูปแบบของการรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมจิตอาสา ซึ่งชัดเจนขึ้นในวัยทำงานตอนต้น (๒๑-๓๐ ปี) และเมื่อเข้าสู่วัยทำงานเต็มตัว (อายุ ๓๑-๕๐ ปี) สถาบันทางสังคมที่มีอิทธิพลกับการตั้งปณิธานทำความดี คือ องค์กร ขณะเดียวกันช่วงวัยนี้เป็นช่วงสร้างครอบครัว การตั้งปณิธานความดีจึงควบคู่กันระหว่างงานที่รับผิดชอบ และชีวิตครอบครัว

แนวโน้มการตั้งปณิธานความดีเพื่อประโยชน์ส่วนรวมเห็นชัดเจนขึ้นในช่วงอายุ ๕๐ ปีขึ้นไป ในลักษณะของกิจกรรมสาธารณประโยชน์ กิจกรรมจิตอาสาที่นำความรู้ความสามารถไปสนับสนุนภาคส่วนต่างๆ ของสังคม (ศูนย์คุณธรรม, ๒๕๖๐)

ข้อมูลข้างต้นนี้แสดงให้เห็นถึงพลังของความตั้งใจทำความดี แต่สิ่งที่ยังไม่ได้มีการกล่าวถึง คือ กระบวนการ หรือวิธีการที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการปฏิบัติได้อย่างที่ตั้งใจ ซึ่งการพัฒนาคนในมิติคุณธรรม เป็นเรื่องของการพัฒนาความคิดและจิตใจ (Mindset) ที่ต้องอาศัยองค์ความรู้ และนวัตกรรมที่สร้างแรงบันดาลใจให้คนปรับเปลี่ยนวิธีคิด และพฤติกรรม รวมถึงสร้างสิ่งแวดล้อมที่หล่อเลี้ยงแรงบันดาลใจเหล่านั้นให้ดำรงอยู่ และขยายผลต่อไปได้

ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) ในฐานะที่เป็นองค์กรเชื่อมโยง ประสานเครือข่ายทางสังคม และรณรงค์การขับเคลื่อนการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมสู่สังคมสันติสุข จึงได้จัดทำโครงการประชุมวิชาการ “นวัตกรรมส่งเสริมคุณธรรม ๔.๐” รูปแบบการจัดงานประกอบไปด้วย เวทีเสวนาแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ และนวัตกรรมด้านการส่งเสริมคุณธรรมตามช่วงวัย นิทรรศการ และการแสดงทางวัฒนธรรม โดยประเด็นนำเสนอในงานมีดังต่อไปนี้

๑. Thailand Social Report: นำเสนอรายงานสถานการณ์คุณธรรมจากการประมวลข่าวและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมไทย

๒. คุณธรรมตามช่วงวัย : เวทีเสวนาแลกเปลี่ยนแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมที่เหมาะสมกับสังคมไทยยุค ๔.๐ ของคน ๓ ช่วงวัย คือ เด็กและเยาวชน วัยทำงาน และวัยผู้สูงอายุ

๓. คุณธรรมในสังคมไทยยุค ๔.๐: เวทีเสวนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ สร้างแรงบันดาลใจในการทำความดี และข้อเสนอต่อวิธีการส่งเสริมคุณธรรมที่ตอบโจทย์คนในปัจจุบัน โดยทีมผู้จัดโครงการ “ก้าวคนละก้าว”

๔. ครอบครัวส่งเสริมคุณธรรม : เวทีเสวนาแลกเปลี่ยนถึงที่มาและความสำคัญของการสร้างครอบครัวคุณธรรม กระบวนการพัฒนาครอบครัวคุณธรรม และการนำกระบวนการจิตตปัญญาใช้ในการสร้างความสมดุลให้กับชีวิต รวมทั้งโอกาสและความท้าทายของกระบวนการส่งเสริมครอบครัวคุณธรรม

๕. ชุมชนส่งเสริมคุณธรรม: เวทีเสวนาแลกเปลี่ยนถึงที่มาและความสำคัญของการสร้างชุมชนคุณธรรม กระบวนการส่งเสริมชุมชนคุณธรรมในรูปแบบต่างๆ ผลที่เกิดขึ้น รวมทั้งโอกาสและความท้าทายของกระบวนการส่งเสริมชุมชนคุณธรรม

๖. “คุณธรรมการอยู่ร่วม” กับการเติบโตใหญ่ของประชาคมอาเซียน: เวทีเสวนาแลกเปลี่ยนกระบวนการส่งเสริมคุณธรรมการอยู่ร่วมกันของผู้คนในประชาคมอาเซียน ทั้งในภาพรวมของอาเซียน และในบริบทของกลุ่มแรงงานอาเซียนที่เข้ามาอยู่ในสังคมไทย รวมทั้งมองภาพอนาคตการอยู่ร่วมกันของประชาคมอาเซียนในมิติคุณธรรม

๗. มาตรฐานคุณธรรมแห่งชาติกับอนาคตของสังคมไทย: เวทีเสวนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์พัฒนามาตรฐานที่ดำเนินการอยู่จากหน่วยงานต่างๆ และระดมความคิดเห็นเรื่องการพัฒนามาตรฐานคุณธรรมแห่งชาติ

๘. นวัตกรรมโครงการคุณธรรม: เวทีเสวนาแลกเปลี่ยนและนำเสนอผลลัพธ์ของการค้นหา รวบรวม นวัตกรรมองค์ความรู้โครงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมเพื่อบ่มเพาะปลูกฝังหรือการแก้ไขปัญหาทางสังคม ที่มีผลกระทบโดยตรงต่อเด็กและเยาวชน ๕ เรื่องสำคัญ ได้แก่ การใช้สื่อเทคโนโลยี ชาติวินัย ใช้ความรุนแรง คบเพื่อน ผิดศีลธรรม

๙. สุภาพชนคนอาชีพ: เวทีเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กระบวนการพัฒนาทักษะ ๓ ว. (วิชาการ วิชาชีพ วิชาชีวิต) สร้างสุภาพชน คนอาชีพ ให้เป็นบุคลากรคุณภาพ พร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงาน จากสถาบันอาชีวศึกษาภาครัฐและเอกชน จำนวน ๒๐ แห่งทั่วประเทศ

๑๐. เยาวชนผู้นำการเปลี่ยนแปลง: เวทีเสวนาแลกเปลี่ยนและนำเสนอรูปธรรมความสำเร็จการพัฒนาศักยภาพเยาวชนนักศึกษาแกนนำให้เป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลง ด้วยกระบวนการ “การพัฒนาคุณธรรมที่ใช้ในยุค ๔.๐”

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ เพื่อสร้างพื้นที่ความรู้ (Knowledge space) ที่เกิดจากการแลกเปลี่ยนนวัตกรรม องค์ความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมตามช่วงวัยจากปฏิบัติการจริง

๒.๒ เพื่อประมวลองค์ความรู้และนวัตกรรมส่งเสริมคุณธรรมตามช่วงวัยจากปฏิบัติการจริง

๒.๓ เพื่อสร้างเครือข่ายวิชาการที่ดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมตามช่วงวัย

๓. ขอบเขตการดำเนินงาน

๓.๑ กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วยเครือข่ายของศูนย์คุณธรรม ภาควิชาการ ภาครัฐ ภาคประชาสังคม ภาคประชาชน และผู้สนใจทั่วไป รวม ๔๐๐ คน

๓.๒ กำหนดจัดประชุม วันที่ ๔-๕ กรกฎาคม ๒๕๖๑ เวลา ๐๘.๓๐-๑๕.๓๐ น. ณ ศูนย์ประชุม วายุภักษ์ โรงแรมเซ็นทรา บาย เซ็นทารา ศูนย์ราชการและคอนเวนชันเซ็นเตอร์ แจ้งวัฒนะ กรุงเทพฯ

๔. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๔.๑ เกิดพื้นที่ความรู้ (Knowledge space) ที่มีการแลกเปลี่ยนนวัตกรรม องค์ความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมตามช่วงวัยจากปฏิบัติการจริง

๔.๒ เกิดองค์ความรู้และนวัตกรรมส่งเสริมคุณธรรมตามช่วงวัยจากปฏิบัติการจริง

๔.๓ เกิดเครือข่ายวิชาการที่ดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมตามช่วงวัย